



บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่น (Play Therapy Group) เป็นกระบวนการรักษาทางจิตวิทยาวิธีหนึ่ง ซึ่งเหมาะสมสำหรับเด็กเล็ก เด็กวัยเรียน ตลอดจนเด็กวัยรุ่น เป็น การแก้ปัญหาพฤติกรรม ปัญหาการปรับตัวทางสังคม ปัญหาความขัดแย้งในจิตใจหรือปัญหาอารมณ์ นอกจากจะเป็นการแก้ปัญหาแล้ว การบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่นยังเป็นการป้องกันสุขภาพจิตของ เด็กปกติอีกด้วย (Moustakas, 1953, 1970) ซึ่งมีการจัดทำขึ้นทั้งภายในโรงเรียน และภายใน คลินิก (Bosdell, 1973)

การบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่น มีลักษณะเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างบุคคล ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเป็นสมาชิกของกลุ่ม และมีนักจิตวิทยาการปรึกษาเป็นผู้เอื้ออำนวยให้เกิด ภาวะการเปลี่ยนแปลงภายใน โดสอาศัยการสื่อสารกัน ด้วยภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทาง รวมทั้ง ผ่านสื่ออื่น ๆ เช่น อุปกรณ์การเล่นชนิดต่าง ๆ (Bosdell, 1973)

ในช่วงเวลาของการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่น เด็กจะได้อยู่ร่วมกันในห้องเล่น และมีนักจิต วิทยาการปรึกษาทำหน้าที่เป็นผู้เอื้อให้เด็ก ๆ ได้แสดงความรู้สึกได้อย่างเต็มที่ เขาจะให้ การยอมรับว่าเด็กเป็นบุคคลที่มีคุณค่าและให้ความเข้าใจเด็ก ๆ อย่างเต็มที่ด้วยการสังเกต นิ่ง และ โต้ตอบด้วยถ้อยคำที่แสดงการยอมรับ โดยเห็นว่าเด็กเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่ง ดังความเห็นของ มุสตาคัส (Moustakas, 1970) ว่า ส่วนสำคัญที่สุดในประสบการณ์การบริการการบำบัดแบบ กลุ่มด้วยการเล่นสำหรับเด็กปกติ คือความสัมพันธ์อย่างกระชับมั่นคงกับนักจิตวิทยาการปรึกษา ใน ชีวิตที่วันวาซของเด็ก โอกาสที่เด็กจะได้อยู่ตามลำพังกับผู้ใหญ่เป็นเวลา 1 ชั่วโมง อาทิตย์ละครั้ง หรือสองครั้งแทบจะหาไม่ได้เลย ยิ่งกว่านั้น ยังพบว่าเป็นการยากมากที่ผู้ใหญ่จะยอมให้เด็กเป็น ศูนย์กลางของความสนใจ นอกจากนั้นนักจิตวิทยาการปรึกษาเปิดโอกาสให้เด็กได้เพิ่มประสบการณ์ ต่าง ๆ ภายใต้ง่อนไขที่อ่านวซ เด็ก ๆ สามารถจะเล่นของเล่นต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่แตกต่าง กันไปเฉพาะบุคคล หรือในบางขณะเด็กอาจจะเล่นกับเพื่อนในกลุ่ม หรือนิ่งเงียบคอยสังเกตการ เล่นของเพื่อน (Ginott, 1961) การแสดงออกเหล่านี้เป็นการแสดงออกถึงความต้องการความ

รู้สึกภายในตนเอง เช่น ความรู้สึกหึงแหวียด ความสับสน ความไม่มั่นคง ความก้าวร้าว ความกลัว ความงุ่นง่านใจ ฯลฯ เช่นเดียวกับที่ เอ็กซ์ลีน ริชแมน และแลนส์ดาวน์ (Axline, 1990; Richman and Lansdown, 1988) กล่าวไว้ว่า การเล่นเป็นสื่อธรรมชาติของการแสดงออกเกี่ยวกับตนเอง เด็ก ๆ มีโอกาสแสดงความรู้สึกหึงแหวียด ความสับสน ความรู้สึกไม่มั่นคง ความก้าวร้าว ความกลัว ความงงงัน ความงุ่นง่านใจ ฯลฯ โดยผ่านการเล่น ในการเล่นเด็ก ๆ จะได้เผชิญกับความรู้สึกต่าง ๆ ที่เขามีอยู่ เขาเรียนรู้ถึงการควบคุม หรือการจัดการกับความรู้สึกเหล่านั้น และเมื่อเขาสามารถผ่อนคลายอารมณ์ได้สำเร็จ เขาก็จะเริ่มตระหนักถึงพลังภายในตนเอง คิดถึงตนเอง ตัดสินใจด้วยตนเอง จนกระทั่งกลายเป็นผู้มีวุฒิภาวะ เกิดความตระหนักในตนเอง และในที่สุด คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสม (Bosdell, 1973)

วัตถุประสงค์ของการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่น ที่จिनอทท์ (Ginott, 1961) กล่าวไว้ว่า การบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่นเป็นการเอื้อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภาวะจิตใจภายในของผู้รับบริการแต่ละคนให้เข้าสู่ภาวะที่สมดุล โดยผ่านกระบวนการความสัมพันธ์ที่ดี (Relationship) กระบวนการผ่อนคลายระบาสออก (Catharsis) การกระทำให้เกิดความเข้าใจ (Insight) การทดลองทำ (Reality Testing) และการแสดงออกโดยไม่ต้องกังวลกับกฎเกณฑ์ ข้อห้ามต่าง ๆ (Sublimation) ทำให้เกิดความสมดุลใหม่ในโครงสร้างของบุคลิกภาพ ทำให้ความรู้สึกที่มีต่อตนเองแข็งแกร่งขึ้น ทำให้ระดัมนิยมธรรมได้รับการปรับเปลี่ยนแก้ไข และทำให้ภาพพจน์ที่มีต่อตนเองพัฒนาขึ้นในทางที่ดี หรือเพื่อพัฒนาความเจริญส่วนบุคคล (Personal Growth) (Bosdell, 1973)

กล่าวโดยสรุป การบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่น เป็นกระบวนการรักษาทางจิตวิทยาวิธีหนึ่งซึ่งเหมาะสมสำหรับเด็ก มีลักษณะเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกกลุ่ม โดยมีนักจิตวิทยาการปรึกษาเป็นผู้เอื้ออำนวยให้สมาชิกได้แสดงตนเองออกมาอย่างเต็มที่ ทั้งความรู้สึกภายในและการกระทำ ได้สำรวจปัญหา และตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งอาจจะสื่อสารออกมาเป็นภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทาง โดยผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์การเล่นชนิดต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรม ปัญหาการปรับตัวทางสังคม ปัญหาความขัดแย้งในจิตใจ หรือปัญหาอารมณ์ ตลอดจนเพื่อพัฒนาความเจริญส่วนบุคคล

เฮอริเบิร์ต (Herbert, 1978) กล่าวว่าเด็กที่มีความผิดปกติทางอารมณ์จะแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะที่เรียกว่าก่อกวนในห้องเรียน เช่น แทรกแซง (interrupt) ตะโกนอ้ว นุดมิดกลางทะเลาะ ลุกออกจากที่นั่ง รบกวาน ไม่เชื่อฟัง และต่อต้านอยู่บ่อยครั้ง ประเทือง

ภูมิภัทราคม (2530) ได้สำรวจพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนที่ครูประสบในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2527 โดยสำรวจปัญหาเกี่ยวกับครูประจำชั้นตั้งแต่เด็กเล็กจนถึงประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนชุมชนวัดบางชัน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 41 คน พบว่า พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนที่ครูประจำชั้นประสบได้แก่ พฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียน ก่อความวุ่นวายในชั้นเรียน ไม่ทำแบบฝึกหัดและไม่ทำการบ้าน นุดหนาย หนีโรงเรียน หนีเรียน นุดโกหก แต่งกายผิดระเบียบ ไม่ตอบคำถามเมื่อครูถาม มาเรียนสาย ลักขโมยและเถรเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของไพศาล อ้นประเสริฐ (2517) ซึ่งได้ศึกษาปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาของนิสิตปริญญาตรี สาขาประถมศึกษาที่ประสบในขณะที่ฝึกสอน พบว่านิสิตที่ออกฝึกสอนและครูผู้เลี้ยงประสบ ได้แก่ พฤติกรรมก่อความวุ่นวายในชั้นเรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทนา จุฑงคะ, ลีรีนา เล็บครุฑ และอารีย์ ธัญวงศ์ (นันทนา จุฑงคะ, 2517; ลีรีนา เล็บครุฑ, 2517; อารีย์ ธัญวงศ์, 2517) ซึ่งพบว่าพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน คือ พฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียน ก้าวร้าว รังแกเพื่อน ชวนเพื่อนคุยในชั้นเรียน แห่เพื่อนในขณะที่ครูสอน ไม่ทำแบบฝึกหัด ไม่เคารพครู ไม่ทำการบ้าน นุดหนาย ขาดเรียนบ่อย นอกจากนี้ ศุภวดี ชูวงศ์ (2519) ได้ศึกษาปัญหาทางวินัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนครศรีธรรมราช ในทัศนะของครูพบว่า พฤติกรรมส่งเสียงดังและก่อความวุ่นวายแก่ผู้อื่นในชั้นเรียนเป็นพฤติกรรมที่พบบ่อย

งานวิจัยในต่างประเทศพบว่าพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนที่ครูประสบในห้องเรียน ได้แก่ พฤติกรรมก่อความวุ่นวายในชั้นเรียน ไม่มีระเบียบวินัย หนีโรงเรียน ไม่ตั้งใจเรียน ไม่ทำงานที่ครูมอบหมายให้ เช่น อีตันและคณะ (Eaton et al, 1956) ได้วิจัยโดยสัมภาษณ์ครู 30 คน เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนที่ครูประสบมากที่สุด พบว่าพฤติกรรมไม่ตั้งใจทำงาน ไม่สนใจในการเรียน ขาดระเบียบวินัย เป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนที่พบมากที่สุด กอร์ดอนและแกลลิมอร์ (Gordon and Gallimore, 1972) ศึกษาปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นอเมริกันในรัฐฮาวาย โดยให้ครูประเมินปัญหาที่ตนประสบ พบว่าพฤติกรรมก่อความวุ่นวายในชั้นเรียน และส่งเสียงดังเป็นพฤติกรรมที่ครูพบมากที่สุด

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ทั้งงานวิจัยของประเทศไทยและต่างประเทศมีความสอดคล้องกันว่า พฤติกรรมที่เป็นปัญหาในระหว่างการเรียนการสอน คือ พฤติกรรมก่อความวุ่นวายในชั้นเรียนได้แก่ การส่งเสียงดัง รังแกเพื่อน ชวนเพื่อนคุยในชั้นเรียน แห่เพื่อนในขณะที่ครูสอน ลุจากที่นี้

ผู้วิจัยเห็นว่าพฤติกรรมก่อความวุ่นวายในชั้นเรียนนี้เป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาแก่ผู้เรียน และเป็นปัญหาแก่ครูผู้สอน กล่าวคือ ครอบงำผู้เกิดพฤติกรรมก่อความวุ่นวายในชั้นเรียนเอง ทำให้ฝั่งครูผู้สอนได้ไม่ต่อเนื่อง ก่อให้เกิดความไม่เข้าใจในเนื้อหาที่เรียน และยังครอบงำเพื่อนในชั้นเรียน ทำให้เพื่อน

ในชั้นเรียนขาดสมาธิในการเรียน เวียนไม่เข้าใจ เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน สำหรับปัญหาที่เกิดแก่ครูผู้สอน ดังเช่นทำให้การสอนหยุดชะงัก เพราะต้องคอยเตือนผู้เกิดพฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียน และเมื่อเกิดภาวะเช่นนี้บ่อยครั้งมาก อาจทำให้ครูผู้สอนหงุดหงิด อารมณ์เสีย ทำให้ลดประสิทธิภาพในการสอนลง เป็นผลทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยประกอบอาชีพครู และกำลังศึกษาในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา จึงสนใจนำการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่นมาลดพฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียน โดยมีสมมติฐานว่าเมื่อเด็กได้เล่น ได้ระบายอารมณ์ ความตึงเครียด ความสับสน ความวิตกกังวลออกมา แล้วมีคนเข้าใจ ยอมรับ นับถือในตัวเด็ก ส่งผลทำให้เด็กมีสุขภาพจิตดี แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ได้เหมาะสม ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ จะทำให้นักเรียนก่อกวนในชั้นเรียนลดลง

แนวคิดเกี่ยวกับการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่น

การบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่นอยู่บนพื้นฐานของความจริงที่ว่า การเล่นนั้นเป็นสื่อธรรมชาติของการแสดงความรู้สึก และความปรารถนาของเด็ก เป็นสัญลักษณ์ของการแสดงถึงประสบการณ์ในปัจจุบันของเด็ก ๆ เท่ากับการแสดงถึงประวัติชีวิตของเขา ขณะที่เด็ก ๆ เล่นของเล่น หรือสร้างจินตนาการ เขาได้สื่อสารกับผู้อื่นถึงสิ่งที่เขากำลังประสบ การเล่นของเขา อาจจะเป็นการจัดการกับประสบการณ์ในอดีตที่ยังคงค้างหรือหลงเหลืออยู่ในความทรงจำของเขา ซึ่งได้แสดงออกมาในช่วงของที่นี่และเดี๋ยวนี้ (Here and Now) วิธีการดังกล่าวนี้เป็นกระบวนการรักษาทางจิตวิทยาวิธีหนึ่ง ซึ่งเหมาะสำหรับเด็กเล็ก เด็กวัยเรียน และเด็กวัยรุ่น เป็นการแก้ปัญหาทางพฤติกรรม ปัญหาการปรับตัวทางสังคม ปัญหาอารมณ์ นอกจากนี้ในสถานศึกษายังนำการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่นมาใช้ในการป้องกันสุขภาพจิตเด็กและพัฒนาทางด้านอารมณ์ของเด็กปกติ ด้วยการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกซึ่งความรู้สึก อารมณ์และปัญหาต่าง ๆ เช่น เดียวกับการแสดงออกด้วยการพูด หรือการเล่าความคับข้องใจของผู้ใหญ่ ตลอดจนผ่อนคลายความวิตกกังวล ความเครียด ความคับข้องใจ ความกลัว ความมั่งงิ้น ความสับสน ความรู้สึกไม่มั่นคง ความก้าวร้าว ฯลฯ ซึ่งเป็นตัวสะกดกั้นการไปสู่ความมีวุฒิภาวะ ความรู้สึกอิสระ และความมั่งงิ้นในตนเอง อันทำให้เกิดความไม่สอดคล้องกันระหว่างตัวตนที่แท้จริงกับประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม (Axline, 1990; Bosdell, 1973; Moustakas, 1953)

วิธีการของการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่น จะเปิดโอกาสให้เด็กเลือกเล่นของเล่นต่าง ๆ อย่างอิสระในห้องเล่นที่จัดไว้เป็นพิเศษ เด็กจะเล่นของเล่นชิ้นใดและเล่นอย่างไรก็ได้

แต่การเล่นนั้นต้องไม่เกินไปจากขอบเขต (Limits) ที่นักจิตวิทยาการปรึกษาตั้งไว้ นักจิตวิทยาการปรึกษาจะเป็นผู้สังเกต ผู้ติดตาม และให้การยอมรับแก่เด็ก โดยแสดงการยอมรับนั้นทั้งทางแววตา สีหน้า ท่าทาง หรือคำพูด ไม่ประเมินหรือสร้างแรงกดดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง นักจิตวิทยาการปรึกษาจะช่วยเอื้อให้การแสดงออกทางอารมณ์นั้นกระจ่ายขึ้นโดยการใช้ทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาสะท้อนถึงสิ่งที่เด็กแสดงออก เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การเข้าใจตนเอง ปลดปล่อยตนเองออกจากความตึงเครียดและความสับสน ฯลฯ ตระหนักในพลังอำนาจที่มีอยู่ในตัวเอง ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างแบบอย่างในการดำรงชีวิตได้อย่างเป็นทีพอใจ (Axline, 1990) เมื่อมีความพอใจ เด็กย่อมจะปรับตัวได้ดี แต่เมื่อความพยายามที่จะแสวงหาความต้องการที่พึงพอใจถูกขัดขวาง เด็กจะต้องใช้วิถีทางที่ไม่เหมาะสมให้เกิดความพึงพอใจ และเด็กก็จะปรับตัวได้ไม่ดี (Axline, 1990)

เชฟแมน (Chapman, 1971) กล่าวว่า เด็กที่อายุต่ำกว่า 12 ปี จะสื่อความหมายด้วยการพูดได้ไม่ดีเท่ากับการเล่น ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของโรเจอร์ส (Rogers, 1942) ที่พบว่าเด็กอายุ 4-10 หรือ 12 ปี ควรใช้การบำบัดด้วยการเล่น เพราะการใช้ถ้อยคำแสดงความรู้สึกเป็นลึกลับสำหรับเด็กในวัยนี้ และการเล่นเป็นธรรมชาติของเด็ก ซึ่งการให้เด็กเล่นนี้เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ศึกษาเด็กอย่างเป็นธรรมชาติ โดยเด็กสามารถจะสื่อให้รู้ถึงความรู้สึกต่าง ๆ ที่อยู่ในระดับจิตใต้สำนึก และการที่เด็กเลือกเล่นสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นเป็นเพราะมีแรงกระตุ้นจากความวิตกกังวลซึ่งเป็นสิ่งที่เด็กไม่สามารถจะควบคุมได้ โดยจะเลือกของเล่นที่เป็นตัวแทนสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กสนใจ เช่น การเลือกตุ๊กตาที่ต่างชนิดกัน จะสะท้อนความรู้สึกกลัวหมุ่น และวิตกกังวล การเล่นช่วยให้เด็กแสดงความคิดและอารมณ์ออกมา และเป็นการสื่อสาร ช่วยแก้ปัญหา ช่วยในการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมและบทบาททางสังคม (ณรงค์ เทียนสัง และคณะ, 2531 ; สุรางค์ จันทน์เอม, 2533 ; Williams Jayce Wolfgang and Stith Marjorie, 1974) เด็กวัยเรียนจะมีจินตนาการและการเล่นเกมต่าง ๆ ที่แสดงออกถึงชีวิตจริงของเขา หรือสิ่งที่เขาวิตกกังวลหมุ่นอยู่ ซึ่งอาจแสดงออกมาในรูปของความฝัน การเล่าเรื่อง หรือการเล่นต่าง ๆ การเล่นเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึกของเด็กเกี่ยวกับตนเอง เกี่ยวกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง ญาติ ครูและเพื่อน ๆ และการแสดงออกมานั้นจะแสดงถึงความสัมพันธ์กับบุคคลดังกล่าว และแสดงถึงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของเด็ก เช่น เมื่อเด็กไปโรงเรียนเด็กต้องปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ เพื่อนใหม่ และครู ทำให้เด็กเกิดความเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ มีความเครียด ความวิตกกังวล ถ้าเด็กมีความวิตกกังวลในเรื่องใดสิ่งก็จะนำไปสู่การเล่นในลักษณะรูปแบบบางรูปแบบซ้ำแล้วซ้ำอีก เมื่อเด็กได้เล่นแสดงความรู้สึก

กังวล ความกลัว ความสับสนความเครียด และอารมณ์ต่างๆ ออกมา แล้วมีคนคอยเข้าใจ ให้การยอมรับเขาในสภาพที่เขาเป็นอยู่ ความวิตกกังวล ความกลัว ความสับสนความเครียดต่าง ๆ ก็จะมีค้อย ๆ ลดลง เด็กก็จะค้อย ๆ ยอมรับสภาพ และปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดีขึ้น เกิดเป็นพฤติกรรมใหม่ที่เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งโกลเด้น (Golden, 1985) ได้เสนอแนะว่านักจิตวิทยาการศึกษาประจำโรงเรียนควรจะนำเทคนิควิธีของการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่นไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียน เพื่อให้เด็กได้แสดงออกถึงความรู้สึกและจินตนาการของเขาโดยผ่านการเล่นในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อป้องกันปัญหาทางอารมณ์และปัญหาทางพฤติกรรมที่จะแผ่ขยายเป็นปัญหาที่รุนแรงต่อไป นอกจากนี้โคเรย์ (Corey, 1985) ได้กล่าวไว้ว่า ถ้าเด็ก ๆ ได้รับการช่วยเหลือทางจิตวิทยาตั้งแต่เริ่มแรก เขาก็จะมีโอกาสพัฒนารูปแบบการแสดงออกหรือการกระทำของเขาได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

องค์ประกอบของการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่น ประกอบด้วย

1. นักจิตวิทยาการศึกษา
2. ขนาดของกลุ่ม
3. ระยะเวลา
4. ขอบเขต
5. กระบวนการในกลุ่ม
6. ลักษณะของห้องเล่น
7. ของเล่นในห้องเล่น

นักจิตวิทยาการศึกษา

ความสำเร็จของการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่นส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะของนักจิตวิทยาการศึกษา เนื่องจากนักจิตวิทยาการศึกษาเป็นผู้เอื้ออำนวยให้สมาชิกได้เกิดความมั่นใจ พร้อมทั้งจะสำรวจ เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง เรียนรู้เกี่ยวกับโลกของเขา ซึ่งเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างและแสดงออกถึงตัวตนภายใน เช่น ความกลัว ความเกลียด ความสับสน ความมุ่งมั่นใจ ความวิตกกังวล ความรู้สึกผิด การนิ่งงัน ฯลฯ ก่อให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ตามมา ฉะนั้นถ้า นักจิตวิทยาการศึกษาขาดความเชื่อมั่นในตนเอง หวั่นไหวง่าย เข้มงวด และเคร่งเครียด จะทำให้สมาชิกเกิดความไม่มั่นใจ ไม่แน่ใจที่จะสำรวจ เรียนรู้และแสดงออกถึงตัวตนภายใน เกิดความรู้สึกดิ่งเครียด ไม่ผ่อนคลาย เป็นอุปสรรคต่อการบำบัด ในลักษณะตรงกันข้ามถ้านักจิตวิทยา

การปรึกษามีความมั่นคงทางจิตใจ ไม่หวั่นไหวง่าย มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่เคร่งเครียด มีสัมพันธภาพที่ดีต่อสมาชิก สมาชิกจะเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่เคร่งเครียด รู้สึกผ่อนคลายตลอดจนเกิดความไว้วางใจในตัวนักจิตวิทยาการปรึกษา และพร้อมที่จะสำรวจ เรียนรู้ และแสดงออกถึงตัวตนภายใน อันจะนำไปสู่ตัวปัญหาที่แท้จริงของสมาชิก สมาชิกหาวิธีการแก้ปัญหาและสามารถแก้ปัญหาได้

นอกจากนี้นักจิตวิทยาการปรึกษาคควรจะเป็นผู้ที่มีความรู้สึกไว และเข้าใจความหมายในสิ่งที่สมาชิกแสดงออก และมีความใส่ใจต่อสมาชิก การที่นักจิตวิทยาการปรึกษาจะเอื้ออำนวยให้สมาชิกเกิดแรงจูงใจในการสำรวจ เรียนรู้ และแสดงออกถึงตัวตนภายในนั้น นักจิตวิทยาการปรึกษาต้องมีทัศนคติพื้นฐาน 3 ประการ ได้แก่

1. ความเชื่อถือ (Faith)

ความเชื่อถือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับความงอกงามทางอารมณ์และการเจริญเติบโตของร่างกาย สามารถสื่อสารจากบุคคลหนึ่งสู่อีกคนหนึ่ง ซึ่งบุคคลที่ได้รับการเชื่อถือสามารถเข้าใจความรู้สึกของตนเอง เฝือกกับความรู้สึกของตนเอง และพร้อมที่จะเจริญเติบโตด้วยตนเอง รู้จักสร้างสรรค์และจัดการกับความรู้สึกหรือเรื่องราวของตนเองได้

นักจิตวิทยาการปรึกษาที่มีความเชื่อถือในตัวเด็กต้องแสดงออกมาอย่างเหมาะสมและตรงไปตรงมา ซึ่งอาจแสดงออกด้วยถ้อยคำ เช่น

"สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ หนูเล่นในสิ่งที่หนูอยากจะทำ"

"ขอให้หนูตัดสินใจเองว่าหนูต้องการจะทำอะไร หรือจะเลือกทำอะไร"

"หนูทำในสิ่งที่หนูอยากทำนะจ๊ะ"

"หนูสามารถตัดสินใจเองได้ว่าจะเลือกเล่นอะไร หรือจะเลือกทำอะไร"

และอาจแสดงออกด้วยท่าทางที่ยอมรับ อยู่กับเขาอย่างไม่ประเมินการกระทำของเขา ไม่คิดว่าเขาโง่ เขาเลว ช่วยให้เขาพยายามสำรวจว่าเขารู้สึกอย่างไรกับความรู้สึกที่เขามีหรือการแสดงออกของเขา

สมาชิกที่เชื่อถือในตนเองจะยอมรับทุก ๆ สิ่งที่เป็นตัวเขา สามารถตัดสินใจด้วยตนเองและจัดการกับความรู้สึกของตนเองได้ รู้ว่าตัวเองต้องการทำอะไร จะทำอะไร และสามารถทำอะไรได้ เขามีอิสระที่จะแสดงออกถึงตัวตนอย่างสมบูรณ์ และยอมรับความรู้สึกและการกระทำของตน นั่นคือ เกิดการนิยามการทางค่านิยม ความคิด ความรู้สึก และอารมณ์ต่าง ๆ มีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น มีความงอกงามและเข้าใจตนเอง

2. การยอมรับ (Acceptance)

การยอมรับไม่ใช่การยอมตาม แต่เป็นการแสดงออกถึงการยอมรับในการแสดงออกของสมาชิกที่อาจแสดงออกด้วยถ้อยคำ การกระทำที่ผ่านสื่อหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ รวมทั้งจินตนาการ

นักจิตวิทยาการปรึกษาสามารถแสดงออกถึงการยอมรับได้ด้วยถ้อยคำ เช่น

"ค่ะ" "ครับ"

"หนุกแล้วเขา"

"มันเป็นเรื่องที่หนูรู้สึก"

"มันเป็นเรื่องที่หนูต้องการ"

หรืออาจแสดงออกโดยใช้ท่าทาง ซึ่งต้องเป็นการยอมรับอย่างจริงจัง และมีอยู่ตลอดเวลา การยอมรับนี้จะไม่มีการประเมินการกระทำของสมาชิก

สมาชิกที่ได้รับการยอมรับ จะกล้าแสดงความรู้สึกต่าง ๆ ภายในตนเองออกมา เช่น ความขัดแย้งในใจ ความโกรธ ความกลัว ความเกลียด ความสับสน ฯลฯ ซึ่งอาจแสดงออกอย่างตรงไปตรงมา หรือแสดงออกโดยผ่านสื่อต่าง ๆ หรือผ่านการจินตนาการ ทำให้สมาชิกได้มีโอกาสสำรวจ เรียนรู้และหาวิธีการจัดการความรู้สึกเหล่านั้นได้อย่างเหมาะสม

3. การนับถือ (Respect)

การนับถือ เป็นการแสดงออกที่สื่อให้สมาชิกรับรู้ว่านักจิตวิทยาการปรึกษาเข้าใจเขา นับถือว่าสมาชิกมีความสำคัญตั้งเช่นเป็นบุคคลหนึ่ง นับถือในความเป็นบุคคลขณะนั้น ในสิ่งที่เขาเป็นในขณะนั้น ไม่ใช่ในสิ่งที่เขาเคยเป็น หรือเขากำลังจะเป็น

นักจิตวิทยาการปรึกษาอาจแสดงออกดังเช่น " ความรู้สึกเหล่านี้เป็นความรู้สึกของหนูและหนูมีสิทธิ์ที่จะรู้สึกเช่นนั้น ฉันจะไม่พยายามนำมันออกมาจากหนูหรือปฏิเสธมัน เพราะว่ามันเป็นส่วนหนึ่งของหนู และฉันจะยอมรับมันเช่นเดียวกับที่ฉันยอมรับในตัวหนู" เป็นทัศนคติที่นับถือในความคิด ความรู้สึก และการแสดงออกของสมาชิกในขณะนั้น ไม่พยายามที่จะนำออกจากตัวสมาชิก หรือคุกคามให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่นักจิตวิทยาการปรึกษาแสดงความนับถือสมาชิกโดยการติดตามเขา และพยายามดูแลเขาอย่างที่เขาเป็นในระดับของเขา ยอมรับลักษณะนิสัยและท่าทางว่าเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพของเขา และสื่อว่าสมาชิกมีศักยภาพที่จะช่วยเหลือตนเองได้

สมาชิกที่ได้รับการนับถือว่าเขาเป็นบุคคลคนหนึ่งนั้น จะรู้สึกถึงความสนใจ ความคิด ความรู้สึก การแสดงออกต่าง ๆ ของเขาได้รับการเข้าใจ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

รู้สึกว่าคุณเองมีค่า สามารถช่วยเหลือตนเองได้

ทัศนคติพื้นฐานทั้ง 3 ประการนี้ จะมีลักษณะที่ผสมผสานกลมกลืนกันคั่นเนื่องเป็นคุณลักษณะของนักจิตวิทยาการศึกษา ไม่สามารถแยกแยะได้ว่าควรจะใช้ลักษณะใดก่อนหลัง เป็นทัศนคติที่รวม ๆ กัน และแสดงออกตลอดเวลาเมื่อมีการสื่อสารสัมพันธ์กับสมาชิก

ข้อควรปฏิบัติของนักจิตวิทยาการศึกษา (Axline, 1990)

1. นักจิตวิทยาการศึกษาต้องสร้างบรรยากาศอันอบอุ่น มีความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อนกับเด็ก เพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่เข้าใจ (Rapport) เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้
2. นักจิตวิทยาการศึกษาต้องยอมรับเด็กตามสภาพของเขา
3. นักจิตวิทยาการศึกษาต้องสร้างความรู้สึกรับความเชื่อมั่น เพื่อให้เด็กรู้สึกมีอิสระในการแสดงความรู้สึกรออกมาอย่างเต็มที่
4. นักจิตวิทยาการศึกษาต้องไวต่อการรับรู้ความรู้สึกของเด็กที่เขาแสดงออกมาและสะท้อนความรู้สึกเหล่านั้นกลับสู่เด็ก ด้วยถ้อยคำและท่าทีที่แสดงว่านักจิตวิทยาการศึกษาเข้าใจถึงพฤติกรรมที่เด็กได้แสดงออกมา เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจในพฤติกรรมของเขา
5. นักจิตวิทยาการศึกษาต้องนับถือเด็กอย่างแท้จริงในความสามารถของเด็ก ว่าเขาสามารถแก้ปัญหาเองได้ ถ้าเปิดโอกาสให้เขาได้ทำ โดยเด็กเป็นผู้เลือกที่จะกระทำและเลือกที่จะเปลี่ยนแปลงเอง
6. นักจิตวิทยาการศึกษาต้องไม่เป็นผู้กำหนดทิศทางหรือการกระทำของเด็ก
7. นักจิตวิทยาการศึกษาต้องไม่เร่งกระบวนการบำบัด ควรปล่อยให้ดำเนินไปอย่างช้า ๆ ภายใต้อการดูแลของนักจิตวิทยาการศึกษา
8. นักจิตวิทยาการศึกษาต้องเป็นผู้กำหนดขอบเขตที่จำเป็นเพื่อให้การบำบัดเป็นไปในโลกแห่งความเป็นจริง และทำให้เด็กรู้สึกถึงความรับผิดชอบของเขาในสัมพันธภาพ

ขนาดของกลุ่ม

การบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่นควรมีสมาชิกจำนวน 3-5 คน สำหรับชั้นเด็กเล็กหรือในวัยเรียนตอนต้น และไม่ควรมากเกิน 5 คน ในชั้นประถมปลาย สำหรับผู้เริ่มฝึกหัดควรมีสมาชิกในกลุ่ม 3 คน ถ้ากลุ่มมีขนาดใหญ่เกินไปจะทำให้สมาชิกมีโอกาสสัมพันธ์กันได้น้อย และจะเกิดกลุ่มย่อยซึ่งสมาชิกจะเกิดการแข่งขันกันเพื่อได้รับการเอาใจใส่ และทำให้นักจิตวิทยาการศึกษาดูแลสมาชิกในแต่ละครั้งได้ไม่ทั่วถึง (Bosdell, 1973 ; Corey and Corey, 1977 ;

Gazda, 1989; Ginott, 1961; Mahler quoted in Patterson, 1971)

ระยะเวลา

เวลาที่ใช้ในการบิการการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่นในแต่ละครั้งควรจะประมาณ 30 ถึง 60 นาที และพบกันสัปดาห์ละ 1 หรือ 2-3 ครั้ง ประมาณ 10 ครั้งเป็นอย่างน้อย (Chapman, 1971; Corey and Corey, 1977; Ohlsen, 1973; Patterson, 1971)

ขอบเขต (Limits)

ขอบเขตในการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่น เป็นเสมือนกฎเกณฑ์ให้กลุ่มได้ปฏิบัติร่วมกัน ขอบเขตนี้จะแตกต่างจากข้อจำกัด อันเกิดจากผู้ปกครองที่ต้องการให้ เด็ก ๆ อยู่ในระเบียบวินัย จึงห้ามให้เด็กหยุดการกระทำพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และไม่สนใจถึงแรงจูงใจในการกระทำ พฤติกรรมนั้น ๆ ที่เกิดจากความรู้สึกทางลบ และก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบและพฤติกรรมที่รุนแรงยิ่งขึ้น

สำหรับขอบเขตของการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่น นักจิตวิทยาการปรึกษาจะห้ามการกระทำที่ไม่พึงประสงค์โดยระบุเป็นพฤติกรรมที่ชัดเจน และมีการแจ้งให้สมาชิกกลุ่มทราบล่วงหน้า คอนต้นชั่วโมงการบำบัด และนักจิตวิทยาการปรึกษาเอื้อให้สมาชิกกลุ่มได้แสดงความรู้สึกคับข้องใจ หรือมีโอกาสม่อนคลายระบายออก และเอื้อให้สมาชิกได้ตระหนักถึงความรู้สึกคับข้องใจนั้น

ขอบเขตในการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่น ได้แก่

1. เวลา มีการกำหนดเวลาในแต่ละครั้งประมาณ 30-60 นาที ไม่มีการอนุญาตให้สมาชิกกลุ่มออกก่อนเวลา และมีการเตือนก่อนหมดเวลาประมาณ 5 นาที
2. การนำของเล่นออกนอกห้องเล่น สมาชิกมักชอบนำของเล่นกลับบ้านหรืออาจจะขอสืม ขอแลกเปลี่ยนของเล่นหรือขอซื้อของเล่นในห้องเล่น ซึ่งนักจิตวิทยาการปรึกษาไม่อนุญาตให้ทำเช่นนั้น นักจิตวิทยาการปรึกษาควรกล่าวแก่สมาชิกว่า "ของเล่นทั้งหมดนี้เล่นได้เฉพาะในห้องเล่นนี้เท่านั้น ของเล่นทุกชิ้นต้องอยู่ในห้องเล่นนี้" แต่ถ้าสมาชิกอยากจะนำของเล่นบางชิ้นกลับไปอวดผู้ปกครอง นักจิตวิทยาการปรึกษาอนุญาตได้เฉพาะกรณีที่สมาชิกวาดด้วยตนเอง ฝึกคาที่เขา นับเอง หรือคืนน้ำมันที่เขาปั้นด้วยตนเอง
3. การทำลายของเล่น สมาชิกอาจจะใช้ไม้หรือสิ่งอื่น ๆ ตีของเล่นให้แตก นักจิตวิทยาการปรึกษาต้องสะท้อนการกระทำหรือสะท้อนความรู้สึกของเด็กให้เขาตระหนักว่าเขาทำลาย

ของเล่นไม่ได้ ถ้าเขาจะเล่นให้ใช้มือแทนไม้

4. ไม่แสดงท่าทางก้าวร้าวที่ต่อต้านนักจิตวิทยาการปรึกษา และกระทบกระทั่งผู้
ร่างกายนักจิตวิทยาการปรึกษาจนได้รับบาดเจ็บ รวมทั้งทำให้เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเสียหาย

5. ไม่รังแกเพื่อนสมาชิกจนได้รับบาดเจ็บ

การที่มีขอบเขตต่าง ๆ เหล่านี้ ช่วยให้บรรยากาศในห้องเล่น หรือการบำบัดเป็น
ประสบการณ์เช่นเดียวกับในชีวิตจริงที่มีกฎเกณฑ์ข้อห้ามต่าง ๆ ช่วยให้สมาชิกเกิดความมั่นใจ ลด
ความวิตกกังวล ความไม่สบายใจ หรือความรู้สึกผิด เมื่อสมาชิกได้ทำลายของเล่นหรือทำร้าย
ร่างกายนักจิตวิทยาการปรึกษา เนื่องจากว่าความรู้สึกวิตกกังวล ความไม่สบายใจ
หรือความรู้สึกผิดเหล่านี้จะขัดขวางการแสดงออกถึงปัญหาที่แท้จริงของสมาชิก (Bosdell, 1973;
Ginott, 1961; Moustakas, 1970)

กระบวนการในกลุ่ม (Process in Group)

การบริการการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่นโดยทั่วไป จะมีรูปแบบกระบวนการดำเนินไป
ตามกระแสกลุ่มดังนี้

1. ระยะสับสนไม่แน่ใจ (An Initial Uncertainty)

ระยะนี้เป็นระยะที่สมาชิกไม่แน่ใจ เขามักจะวิตกกังวลว่าจะเกิดอะไรขึ้นใน
กลุ่ม หรือเมื่ออยู่ในกลุ่มสมาชิกจะทำอะไรได้บ้าง สมาชิกเริ่มต้นด้วยการสำรวจสิ่งต่าง ๆ ใน
ห้องเล่น สมาชิกอาจเดินสำรวจดูว่าในห้องเล่นมีอะไรบ้างโดยการจับต้องของเล่นแต่ละชนิดแล้ว
วางลง บางคนอาจเอ่ยเรียกชื่อชนิดของเล่นนั้น ๆ สมาชิกบางคนอาจลองเล่นอยู่สักครู่แล้วเปลี่ยน
ชนิด ความสนใจในการเล่นของเล่นแต่ละชนิดจะมีเวลานั้น สมาชิกบางคนอาจพูดคุยกันเพียง
เล็กน้อย ซึ่งการพูดคุยโต้ตอบกันนั้นมักจะแสดงถึงความสับสน ไม่แน่ใจ ไม่ชัดเจน จับประเด็นไม่
ได้ ไม่เป็นเรื่องราวเดียวกัน

นอกจากนี้ สมาชิกจะลองสำรวจทัศนคติของนักจิตวิทยาการปรึกษา โดยบางคน
อาจลองเขียนโจทย์เลขและบวกเลขผิด ๆ แล้วถามนักจิตวิทยาการปรึกษาว่าเขาทำถูกต้องหรือไม่
หรือบางคนอาจสะกดคำผิด ๆ แล้วสิ่งเกตุว่านักจิตวิทยาการปรึกษาคำไหนหรือคู่เขาหรือไม่ สมาชิก
บางคนอาจสำรวจขอบเขต เพื่อตรวจสอบดูว่านักจิตวิทยาการปรึกษาจะทำอย่างไร นักจิตวิทยา
การปรึกษามอบรับเขา นับถือเขา และเข้าใจในตัวเขาจริงอย่างที่กล่าวไว้แต่แรกหรือไม่

ระยะนี้เป็นระยะเริ่มแรกของการสร้างสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกและระหว่าง
สมาชิกกับนักจิตวิทยาการปรึกษา เป็นระยะทดสอบบรรยากาศในห้องเล่น ระยะเวลานี้ในช่วงนี้จะ

มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสมาชิก

ตัวอย่าง เช่น

- เด็ก (1) : น้ออะไร (ชี้มือไปที่รถ)
- นักจิตวิทยาการปรึกษา : น้ออะไรหรือคะ
- เด็ก (2) : (เดินไปรอบ ๆ ห้อง) ของเล่นของใคร
- นักจิตวิทยาการปรึกษา : หนูสงสัยว่าของเล่นเหล่านี้เป็นของใครหรือคะ
- เด็ก (1) : หนูเล่นได้มีช
- นักจิตวิทยาการปรึกษา : หนูอยากจะได้ของเล่นเหล่านี้คะ
- เด็ก (3) : หนูเป็น
- เด็ก (2) : คินน้ำมัน
- เด็ก (1) : ลี
- เด็ก (2) : จะเล่นอะไรดี
- เด็ก (3) : เล่นอะไร
- นักจิตวิทยาการปรึกษา : หนูกำลังคิดว่าจะเล่นอะไรกันดี ใช้น้อจะ
- เด็ก (1) : วาครูปนะ

2. ระยะเวลาสำรวจความรู้สึก (Exploring Feelings)

ระยะนี้ ไม่สามารถจะแยกออกจากระยะสับสนไม่แน่ใจได้อย่างเด่นชัดนัก

สมาชิกจะสำรวจความรู้สึกของตนเอง สำรวจความรู้สึกของสมาชิกอื่น ๆ ในกลุ่ม และสำรวจความรู้สึกของนักจิตวิทยาการปรึกษา โดยการแสดงออกด้วยการเล่นของเล่นชนิดต่าง ๆ และการสื่อสารกับเพื่อนสมาชิกและนักจิตวิทยาการปรึกษาคำพูดอย่าง

ระยะนี้เป็นระยะที่สมาชิกยอมรับ และยอมรับพร้อมตัวเองที่จะเปิดเผยตนเองออกมาในกลุ่ม

ตัวอย่าง เช่น

- เด็ก ๆ เข้ามาในห้องเล่น จอห์นเดินไปหยิบปืนแล้วคุยกับเค
- จอห์น : เค เธอต้องเป็นอินเดียนแดงนะ
- เค : ฉันไม่ฮากเป็น
- จอห์น : เธอต้องเป็น
- เค : ก็ได้



จอห์นวิ่งขึ้นไปทีของเส้น เคเดินไปหยิบพิศคา
เค : มานี่เร็ว กระโดดมาเร็ว เจ้าเด็กตัวโต
จอห์นกระโดดมาหา และตะโกนเสียงดัง
จอห์น : เอาละ เราไปกัน (เกาะเอากระโดดกันรอบ ๆ ห้อง)
จอห์น : ฮือ...ฮือ...ฮือ
จอห์นปิดไฟ ทำให้ห้องมืดลง
เค : ฝี่...ฝี่
จอห์น : ู๊...ฝี่...ฝี่
เค : ไม่เอา.....จอห์น ปิดไฟเกาะ กลัว !
นักจิตวิทยาการปรึกษา : จอห์นทำฝี่หลอก ทำให้เคกลัว
เค : กลัว...ฝี่.....ฝี่
จอห์นเดินไปเปิดไฟ

3. ระยะเวลาจัดการกับความรู้สึกขัดแย้ง (Working Out Conflictual Material in the Group)

ระยะนี้สมาชิกแสดงออกถึงความขัดแย้งภายในตนเองออกมา เช่น ความรู้สึกต่อต้าน ความกลัว ความวิตกกังวล ความโกรธ และการเปิดเผยปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง โดยเขาอาจจะแสดงความรู้สึกของเขาออกมาสู่สมาชิกอื่น ๆ หรือแสดงสู่นักจิตวิทยาการปรึกษา ซึ่งนอกจากจะแสดงความรู้สึกของเขาออกมาและการเปิดเผยปัญหาในรูปแบบของการกระทำแล้ว ในสมาชิกบางคนอาจจะแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับปัญหาของตนเองออกมาด้วยถ้อยคำภาษา สมาชิกที่มีความขัดแย้งเช่นเดียวกันได้เรียนรู้ และกลุ่มช่วยกันเสนอหนทางการแก้ปัญหา

ตัวอย่าง เช่น

เด็ก (1) : เรามาเล่นเหมือนอยู่โรงเรือนกัน เอาละ! เธอเป็นครู

นักจิตวิทยาการปรึกษา : หนูต้องการให้ฉันเป็นครู หรือจะ

เด็ก (1) หธิบกระดากมาฉีกเป็นชิ้นเล็ก ๆ แล้วยื่นมาที่นักจิตวิทยาการปรึกษา

เด็ก (1) : หนูจะเอานี้ให้แม่ มันเป็นวันเกิดแม่

นักจิตวิทยาการปรึกษา : นี่เป็นของขวัญวันเกิดแม่ นะคะ

เด็ก (1) : ใช่ (ฉีกกระดากเพิ่มอีก) นี่ก็เป็นของขวัญให้แม่ด้วย

เด็ก (2) : เธอให้ของขวัญแก่แม่

เด็ก (1) : ฉันไม่ให้แล้ว (ช้ปากกระดากทั้งลงกับนม)

นักจิตวิทยาการปรึกษา : หนูไม่อากให้ของขวัญแม่แล้ว

เด็ก (1) : ไม่ให้ หนูจะอิง...อิง...อิงหมดเลย (หีบป็นอิงไปที่ตุ๊กตา)

นักจิตวิทยาการปรึกษา : หนูอิงตุ๊กตา

เด็ก (1) : หนูอิงแม่ หนูเกลียดแม่

4. ระยะเวลาทดลองพฤติกรรมใหม่ (Trying out of New Behavior)

ระยะนี้ เป็นระยะที่สมาชิกได้ลองแก้ปัญหาความขัดแย้งในตนเอง ด้วยการตัดสินใจกระทำพฤติกรรมใหม่ สมาชิกกลุ่มและนักจิตวิทยาการปรึกษาจะตอบสนองต่อพฤติกรรมใหม่นั้น สมาชิกสามารถพัฒนาและพยายามปรับเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่ จนในที่สุดเขาได้แสดงพฤติกรรมใหม่ได้ด้วยตัวของเขาเองและด้วยความพึงพอใจของเขา ซึ่งพฤติกรรมใหม่นั้นเหมาะสมกับสถานการณ์ เวลา และบุคคล

ระยะนี้เป็นระยะที่จะยุติกระบวนการ สมาชิกเรียนรู้ที่จะแยกจากกันและเป็นอิสระจากกลุ่ม แม้ว่าสมาชิกมีความรู้สึกไม่อากที่จะให้กลุ่มยุติก็ตาม แต่กลุ่มก็จำเป็นต้องยุติ

ตัวอย่าง เช่น

เด็ก ๆ เล่นน้ำ

เด็ก (1) : ดู...คุณนี่ ละอองน้ำ ละอองน้ำ ทำให้เป็นสีน้ำตาล (หยดน้ำลงที่สีน้ำตาล)

นักจิตวิทยาการปรึกษา : มันเป็นสีน้ำตาล

เด็ก (1) : ใช่ แล้วฉันจะทำขนมพาสต์ (เล่นทราย)

นักจิตวิทยาการปรึกษา : หนูจะทำขนมพาสต์

เด็ก (1) : นี่เป็นขนมพาสต์ของเธอ นี่ของเธอ (ยื่นขนมพาสต์ให้เด็ก (2))

เด็ก (2) : ขนมพาสต์ของฉัน

เด็ก (2) คว้าไปวางไว้ แล้วนั่งมอง

เด็ก (1) : ใช่ กินเข้าไป นี่ช้อนตักกินเลย

นักจิตวิทยาการปรึกษา : หนูต้องการให้ฉันกินขนมพาสต์

เด็ก (1) เทขนมพาสต์ใส่ในกระบะทราย แล้วหัวเราะ

เด็ก (1) : เอาละ! นี่ เอาไป (ยื่นผลั้วให้นักจิตวิทยาการปรึกษา)

นักจิตวิทยาการปรึกษา : หนูต้องการให้ฉันกินขนมพาสต์โดยใช้นี่

(ยื่นพลั่วให้เด็ก(1)ดู)

เด็ก (1) : โอ้...ไม่

นักจิตวิทยาการปรึกษา : หนูต้องการให้เงินแกล้างท่า

เด็ก (1) : ใช่แล้ว

เด็ก (1) ทอับตึกตามากอด นำชวดคนมใส่ปากตึกคา เด็ก (2) อุ่มตึกคา
 สำอไปมา ร้องเพลงคลอเบา ๆ

เด็ก (1) : ฮัลโหล ฮัลโหล เงินแกล้างท่าเป็นมีโทรศัพท์มา แล้วเซอรับนะ
 ฮัลโหล ฮัลโหล

เด็ก (2) : ฮัลโหล

เด็ก (1) : ฉันอยู่ในห้องเล่นนะ สวีตี้

เด็ก (2) : สวีตี้ ขอพบ

ในแต่ละการบริการการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่น จะมีรูปแบบกระบวนการ
 เฉพาะกลุ่ม ระยะเวลาต่าง ๆ ของกระบวนการในแต่ละกลุ่มจะใช้เวลามากน้อยแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับสมาชิกในกลุ่มนั้น ๆ และแต่ละขั้นตอนอาจย้อนกลับมาเกิดใหม่ได้ในแต่ละช่วงเวลาของกลุ่ม
 (Allen, 1942; Axline, 1990 ; Bosdell, 1973 ; Ginott, 1961 ; Moustakas, 1970; Patterson, 1971)

ลักษณะของห้องเล่น

ห้องเล่นไม่ควรจะมีขนาดเล็กหรือใหญ่เกินไป เพราะถ้าห้องเล่นมีขนาดเล็กเกินไปจะทำให้เด็ก ๆ เกิดความรู้สึกอึดอัดใจเมื่อต้องเผชิญหน้ากับนักจิตวิทยาการปรึกษา และถ้าห้องเล่นมีขนาดใหญ่เกินไปจะทำให้เด็ก ๆ วิ่งเล่นกันและหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับนักจิตวิทยาการปรึกษา และหลีกเลี่ยงการมีความสัมพันธ์กับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม ฉะนั้นห้องเล่นที่มีขนาดเหมาะสมสำหรับการทำการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่นควรมีขนาด 3x4 เมตร ห้องเล่นควรมีแสงสว่างเพียงพอ ทาสีอ่อน ๆ ควรมีหน้าต่างเล็ก ๆ ไม่ควรมีหน้าต่างกระจกเพราะอาจเป็นอันตรายแก่เด็ก ๆ ได้ พื้นห้องควรจะกันน้ำและไม่ลื่น ควรจะเป็นห้องเก็บเสียงเพื่อกันเสียงรบกวนจากภายนอกห้อง
 (Axline, 1990 ; Ginott, 1961)

การเล่นในห้องเล่น

การเล่นเป็นสัญลักษณ์ทางภาษาของการแสดงตนเองออกมา (Self Expression)

เด็กสามารถแสดงความรู้สึกภายในเกี่ยวกับตนเอง บุคคลสำคัญและเหตุการณ์ในชีวิตได้โดยการจัดและเล่นของเล่น (Allen, 1942) ฉะนั้นการเลือกจัดของเล่นเพื่อนำมาให้เด็กเล่นในห้องเล่นสำหรับเด็กอายุ 3-9 ปี ควรพิจารณาตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. ของเล่นควรจะสามารถอ่านวัสดุต่อการสร้างเสริมสัมพันธภาพที่ดี ระหว่างเด็กกับเด็ก และระหว่างเด็กกับนักจิตวิทยาการศึกษา
2. ของเล่นควรส่งเสริมและทำให้เกิดการผ่อนคลายระบอบออก
3. ของเล่นควรจะช่วยในการพัฒนาความเข้าใจตนเอง
4. ของเล่นควรเปิดโอกาสสำหรับการทดลองทำ ทดสอบการโต้ตอบของนักจิตวิทยาการศึกษา ทดสอบความรู้สึกภายในตนเอง ความสามารถของตนเอง
5. ของเล่นควรจะเป็นสื่อเพื่อการแสดงออก โดยที่เด็ก ๆ ไม่ต้องคำนึงถึงข้อบังคับและการลงโทษ (Ginott, 1961)

ลักษณะของของเล่น

บ้านตุ๊กตา (Dollhouse)

ในห้องเล่นสำหรับเด็กเล็กควรมีบ้านตุ๊กตาพร้อมด้วยตุ๊กตา ซึ่งมีทั้งตุ๊กตาเพศชาย เพศหญิง เด็กและทารก บ้านตุ๊กตาควรเป็นไม้ที่มีน้ำหนักเบา เพื่อให้เด็ก ๆ สามารถเคลื่อนย้ายได้ง่าย ครอบครัวตุ๊กตาควรมีขนาดเหมาะสมกับเฟอร์นิเจอร์ ซึ่งประกอบด้วย พ่อ แม่ พี่ชาย พี่สาว และทารก พร้อมทั้งขวดน้ำ และช้อนนม การเล่นบ้านตุ๊กตาทำให้เด็ก ๆ ได้แสดงออกถึงความสัมพันธ์ในครอบครัว ตลอดจนความรู้สึกภายในที่คนมีต่อสมาชิกในครอบครัว ซึ่งนักจิตวิทยาการศึกษาสามารถเข้าใจปัญหาที่สำคัญของเด็กได้

ตุ๊กตารูปสัตว์ (Toy Animals)

ตุ๊กตารูปสัตว์มีประโยชน์ในการทำกรบ่าบับคด้วยการเล่นมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งตุ๊กตาสัตว์ร้าย เนื่องจากเด็กบางคนไม่กล้าที่จะแสดงความรู้สึกต่าง ๆ เช่นความโกรธ ความก้าวร้าว ต่อตุ๊กตาที่เป็นตัวแทนของ ตุ๊กตาน้องของเขา ฯลฯ เขาก็จะแสดงออกต่อตุ๊กตาสัตว์แทน ซึ่งเด็ก ๆ จะรู้สึกปลอดภัยในการแสดงออกมากกว่าแสดงออกกับตุ๊กตาที่เป็นตัวแทนบุคคลโดยตรง

ของเล่นที่ใช้ในการขนส่ง (Transportation Toys)

ในบางครั้งเด็ก ๆ ใช้ของเล่นที่ใช้สำหรับการขนส่ง เช่น รถยนต์ รถบรรทุก เรือ และเครื่องบินเป็นตัวแทนของบุคคลในครอบครัว เพื่อแสดงออกถึงความรู้สึกต่าง ๆ เช่น เด็กชายอายุ 6 ปี นำเรือใส่ในกระบะทรายล่อยไปมาและพูดกับตนเองว่า "เรือพ่อแก่ ๆ ลำนึกคิดว่าตนเองเป็นใหญ่ เขาคิดว่าเขาเป็นคนสำคัญ...และเรือแม่แก่ ๆ ลำนึกคิดว่าตนเองทำถูกเสมอ ๆ ทั้งเรือพ่อและเรือแม่ไม่คิดว่าเรือลูกเล็ก ๆ ลำนึกเข้าใจและรู้เรื่องราวต่าง ๆ" ของเล่นเหล่านี้ควรมีขนาดแตกต่างกัน เพื่อให้อ่านวยต่อเด็ก ๆ ในการใช้แสดงเป็นตัวแทน พ่อ แม่ และพี่น้อง

น้ำ (Water Play)

ในห้องการบำบัดด้วยการเล่น น้ำเป็นวัสดุที่มีประสิทธิภาพมาก เป็นเหมือนสิ่งวิเศษสำหรับเด็ก ๆ เด็กเล็กสามารถเล่นน้ำได้เป็นเวลานาน ๆ เนื่องจากการเล่นน้ำไม่ต้องมีทักษะพิเศษ เด็ก ๆ มีอิสระในการเล่นอย่างเต็มที่ ซึ่งอาจจะสับค้ำน้ำ หรือทำน้ำเป็นคลื่น หรือคดตุ๊กตาให้จมน้ำ ของเล่นที่เล่นกับน้ำไม่ควรมีราคาแพงและควรรู้ใช้เป็นประโยชน์ได้ง่าย

ชอล์คสี และสีน้ำ (Easel Painting and Water Coloring)

ชอล์คสีและสีน้ำเป็นสื่อที่ดีในการแสดงออกทางอารมณ์ เด็ก ๆ ที่กลัวการใช้ของเล่นที่เลอะเทอะจะพบว่า ชอล์คสีและสีน้ำเป็นสิ่งที่เขาเล่นได้โดยไม่ต้องมีเครื่องป้องกัน เขาสามารถจะใช้ผู้กันระบายสีได้อย่างอิสระ ถึงแม้ว่าเขาจะระบายสีได้สกปรกเลอะเทอะก็ตาม การวาดภาพและระบายสีนี้เป็นขั้นแรกของการรู้สึกอิสระในการแสดงความสามารถและความรู้สึกต่าง ๆ ออกมา ของเล่นเหล่านี้ทำให้เด็กเกิดความมั่นคงทางจิตใจ (the Security of Anonymity) นักระบายสีน้อย ๆ สามารถจะเปิดเผยปัญหาภายในของเขาออกมา แม้ว่าจะเล่นสิ่งสกปรกเลอะเทอะก็ตาม และในภายหลังเด็กจะรู้สึกเป็นอิสระในการเล่นของเล่นอื่น ๆ ที่ทำให้สกปรกเลอะเทอะมากขึ้น เช่นการเล่นดินเหนียวหรือดินน้ำมัน และการระบายสีด้วยนิ้วมือ

การระบายสีด้วยนิ้วมือ (Finger Painting)

การระบายสีด้วยนิ้วมือเป็นสื่อที่เหมาะสมกับการแสดงออกถึงความต้องการ ความพึงพอใจของเด็ก ๆ ที่ปรารถนาจะสำรวจถึงความพอใจที่เกิดขึ้นจากร่างกาย เด็กสามารถจะสื่อความรู้สึกออกมาโดยใช้สี และการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เด็กสัมผัสวัสดุเบา ๆ เช่นนี้ได้โดยตรง ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เด็กเกิดความรู้สึกอิสระที่จะสร้างจินตนาการต่าง ๆ ได้

ดินเหนียวหรือดินน้ำมัน (Clay Play)

ดินเหนียวหรือดินน้ำมันเป็นสื่อที่สำคัญอีกชนิดหนึ่ง ซึ่งเด็กสามารถนำไปใช้เพื่อประโยชน์ในทางสร้างสรรค์และทางทำลาย เด็กสามารถสื่อสารถึงความอหังการหรืออากเห็นเกี่ยวกับขนาดรูปร่างของร่างกาย สิ่งที่เกิดขึ้นจากร่างกายและส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย นอกจากนี้เด็กยังสามารถใช้ดินเหนียวหรือดินน้ำมันแสดงความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ความแตกต่างระหว่างเพศและภานพจน์ของพ่อ แม่ พี่น้องได้ด้วย

เด็ก ๆ ไม่ว่าจะเป็เด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวหรือเด็กขอมตาม ไม่ว่าจะเป็เด็กสติปัญญาดีหรือเด็กที่ไม่ค่อยมีความสามารถทางสติปัญญา ไม่ว่าจะเป็เด็กที่ชอบสังคฆหรือเด็กเก็บตัว สามารถใช้ประโยชน์จากดินเหนียวหรือดินน้ำมันได้ทั้งนั้น

บล็อก (Block Play)

บล็อก เป็นของเล่นที่เล่นได้ทั้งเด็กที่มีสติปัญญาดีและเด็กที่ไม่ค่อยมีความสามารถทางสติปัญญา เด็กที่มีสติปัญญาดีจะเล่นบล็อกโดยการเรียงต่อเป็สิ่งต่าง ๆ ที่สลับซับซ้อน ส่วนเด็กที่ไม่ค่อยมีความสามารถทางสติปัญญาจะนำบล็อกมาเรียงต่อกันไม่ซับซ้อน การเล่นบล็อกนี้จะทำให้เด็กได้เรียนรู้ถึงความปลอดภัยในการแสดงออกของอารมณ์ที่ถูกเก็บ (Pent - up - Emotions) เนื่องจากเด็ก ๆ สามารถใช้บล็อกเพื่อสร้างสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองและสามารถทำลายสิ่งเหล่านั้นได้ และเขาก็สามารถจะสร้างชิ้นใหม่และทำลายได้อีกเช่นกัน เขาจะกระทำในลักษณะนี้ได้มากเท่าที่เขาคองการ การแสดงออกดังกล่าวนี้เป็การเรียนรู้จากประสบการณ์ของเขาว่า ความก้าวร้าว ความรุนแรงของเขาไม่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นและสิ่งแวดลอม ถ้าเขากระทำได้เหมาะสมกับเวลา สถานที่ สิ่งของ และบุคคล

หุ่น (Puppets)

หุ่นเป็ที่รู้จักกันกว้างขวางว่าเป็เครื่องมือในการแสดงออกของการบำบัดเด็ก เด็ก ๆ สามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างปลอดภัย เขาสามารถแสดงออกถึงทัศนคติและความรู้สึกได้อย่างอิสระโดยผ่านทางหุ่น เพราะเขาไม่ต้องรับผิดชอบต่อการแสดงออกของหุ่น เนื่องจากสิ่งที่หุ่นพูดหรือแสดงออกนั้นถือว่าหุ่นเป็ผู้กระทำ หุ่นที่มีในหองเล่นควรจะเป็นหุ่นครอบครัว คือ มีพ่อ แม่ พี่น้อง และควรมีหุ่นรูปสัตว์ด้วย เพื่อเด็ก ๆ จะได้กล้าแสดงออกก้าวร้าวหรือความเมตตาได้อย่างเต็มที่

เครื่องใช้ในบ้าน (Housekeeping Equipment)

เครื่องใช้ในบ้านได้แก่ เครื่องครัวต่าง ๆ อุปกรณ์ในการทำมาหากิน เครื่องมือ ฯลฯ ควรเป็นสิ่งของที่ไม่แตกหรือเสียหายง่าย และไม่ควรมีราคาแพง

ทราย (Sand)

ทรายมีประโยชน์ในลักษณะเดียวกับน้ำ คือในตัวของมันเองนั้นเด็กสามารถจะแสดงออกได้ทั้งการสร้างและการทำลาย เด็กสามารถจะจินตนาการให้ทรายเป็นได้ทั้งหลาย ๆ อย่าง เช่น ทะเลทราย หนอง บึง หรือทะเล และสามารถจะเป็นได้ทั้งน้ำ หิมะ กวาดทราย ฯลฯ

กระบะทรายควรจะทำวางอยู่กับพื้น รอบ ๆ กระบะควรมีที่นั่งและชั้นวางของเล่น ในกระบะควรมีเมล็ด ถังน้ำ ตะแกรง และกรวย (ประสิทธิ์ หะวีสุต, 2524; Axline, 1990; Bosdell, 1973; Ginott, 1961)

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมก่อนวัยในชั้นเรียน

ความหมาย

เฮร์เบิร์ต มาร์ติน (Herbert Martin, 1978) ให้ความหมายของพฤติกรรมก่อนวัยในชั้นเรียนว่า หมายถึง การที่เด็กรบกวน ตะโกน เข้าหาผู้อื่น พุดมิตกาลเทศะ ลุกออกจากที่นั่ง ไม่เชื่อฟังและต่อต้าน ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของ การ์ดเนอร์ วิลเลียม ไอ (Gardner William I, 1979) ดังนี้คือ พฤติกรรมลุกออกจากที่นั่งขณะทำงาน หรือลุกออกจากโต๊ะก่อนทำงานเสร็จ ตักัน สิ่งเสียงดังขณะเรียน แหะเพื่อน

เอสซ่า (Essa, 1990) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมก่อนวัยในชั้นเรียนว่า หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กพูดหรือกระซิบกับเด็กอื่น หัวเราะ พุดหรือว่านิงคนเดี่ยว ตะโกนในห้องเรียน ดันหรือผลักเพื่อน ๆ เล่นกับเพื่อนเสียงดัง เล่นของเล่นเสียงดัง ลุกเปลี่ยนที่ ลุกขึ้นและเดินรอบ ๆ ลุกออกจากห้อง วิ่งรอบ ๆ ห้อง และทั้งสิ่งของลงบนพื้นทำให้เกิดเสียงดัง

ส่วน รอสส์ (Ross, 1981) ให้ความหมายของพฤติกรรมก่อนวัยในชั้นเรียนไว้ดังนี้คือ

1. การพูดโศกไม่ได้รับอนุญาต
2. การลุกจากที่นั่ง
3. การเดินไปมา
4. การขว้างปาวัสดุสิ่งของ

5. การทำเสียงดัง

นอกจากนี้ รอส ยังกล่าวว่า พฤติกรรมก่อนนอนในชั้นเรียน ไม่รวมพฤติกรรมต่าง ๆ

ดังน้

1. พฤติกรรมก้าวร้าวร่างกายโดยตรง
2. พฤติกรรมลักขโมย
3. พฤติกรรมไม่เอาใจใส่
4. พฤติกรรมการแสดงออกที่มากเกินไป (Hyperactivity)

สำหรับงานวิจัยในประเทศไทย ได้มีผู้ให้ความหมายของพฤติกรรมก่อนนอนในชั้นเรียนไว้
ในลักษณะที่สอดคล้องกัน เช่น รัชณี คันดิเสวี (2533) ให้ความหมายของพฤติกรรมก่อน
นอนในชั้นเรียนไว้ดังนี้ คือ

1. การลุกจากที่นั่ง หรือการเดิน หรือการวิ่งไปมารอบ ๆ ห้องเรียนโดยไม่ได้รับ
อนุญาตจากครูผู้สอน
2. คุยกับเพื่อน
3. แหย่หรือรังแกเพื่อน โดยใช้อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายไปกระทบร่างกาย
ของเพื่อน กระแทกโต๊ะเรียน
4. เล่นกับเพื่อนหรือวัตถุสิ่งของที่ไม่เกี่ยวข้องกับภาระเรียนในชั้นเรียน
5. ทำเสียงดัง โดยการเปล่งเสียงออกจากลำคอ หรือโดยการใช้สิ่งของ หรือใช้
ส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย เช่น การตะโกน การทำเสียงดัง การทุบโต๊ะ เคาะโต๊ะ ผีวปาก
 เป็นต้น

แสงวี ศุภกิจ (2531) ให้คำจำกัดความของพฤติกรรมก่อนนอนในชั้นเรียน ว่าหมายถึง
การแสดงพฤติกรรมของนักเรียนดังต่อไปนี้

1. ลุกจากที่นั่ง โดยการยืน วิ่ง และ เดินรอบห้องเรียน โดยไม่ได้รับอนุญาต
2. คุยกับเพื่อนในชั้นเรียน
3. แหย่เพื่อนโดยใช้อวัยวะส่วนหนึ่งของร่างกายไปกระทบร่างกายเพื่อน กระแทกโต๊ะ
เรียน หรือสิ่งของใด ๆ บนโต๊ะของเพื่อนในชั้นเรียน
4. เล่นกับเพื่อน หรือสิ่งอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับภาระเรียน
5. ทำเสียงดัง โดยการเปล่งเสียงออกจากลำคอ หรือใช้สิ่งของ หรือใช้อวัยวะส่วน
ใดส่วนหนึ่งของร่างกาย เช่น ตะโกน หัวเราะเสียงดัง กระตืบเท้า เป็นต้น

นอกจากนี้ ประเทือง กุมิภักทราคม (2530) ทำการสำรวจครูโรงเรียนชุมชนวัดบางชั้น อำเภอลาดหลวง จังหวัดปทุมธานี ถึงพฤติกรรมก่อนกวนในชั้นเรียน ได้รวบรวมและให้ความหมายว่า หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่เกิดขึ้นขณะที่ครูสอน แล้วพฤติกรรมนั้นเป็นอุปสรรค หรือ ขัดขวางการสอนของครู และ/หรือ การเรียนของเพื่อนร่วมชั้นได้แก่

1. คุยกับเพื่อนในห้องเรียนขณะที่ครูสอน
2. เอาส่วนหนึ่งส่วนใดของอวัยวะในร่างกายไปกระทบร่างกายของเพื่อนโดยเจตนาในห้องเรียน ขณะที่ครูสอน เช่น คี๋รีษะ หยิก กระแทก คี๋เนื้อน ฯลฯ เป็นต้น
3. เล่นกับเพื่อนหรือสิ่งอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับบทเรียนในห้องเรียนขณะที่ครูสอน
4. ลุกจากที่นั่งโดยสิ้น หรือเดินไปมาในขณะที่ครูสอน โดยไม่ได้รับอนุญาต
5. ทำเสียงดังโดยการเปล่งเสียงออกจากลำคอ หรือใช้สิ่งของ หรือใช้อวัยวะส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกายในขณะที่ครูสอน เช่น ตะโกน ผีวปาก หัวเราะ เคาะโต๊ะ กระแทกเก้าอี้ เป็นต้น

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปความหมาย และลักษณะของพฤติกรรมจากที่กล่าวมาแล้ว ได้ดังนี้ พฤติกรรมก่อนกวนในชั้นเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่รบกวนการเรียนการสอน ทำให้การเรียนการสอนไม่ราบรื่น และอาจหยุดชะงัก ได้แก่

1. การลุกออกจากที่นั่งโดยไม่ได้รับอนุญาตจากครูผู้สอนรวมทั้งการยืน การเดิน การวิ่ง อยู่ในบริเวณห้องเรียน หรือออกไปนอกห้องเรียน
2. การพูดคุยกับเพื่อน พูดสอดแทรกขณะที่ครูสอน และพูดออกเสียงคนเดียว
3. การแหย่กับเพื่อน การหยอกล้อกับเพื่อน หรือกระทบกระแทกถูกส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายเพื่อน การเล่นสิ่งอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับบทเรียนในขณะนั้น
4. การทำเสียงดัง เช่น ผีวปาก เคาะโต๊ะ กระแทกสิ่งของบนโต๊ะ ฯลฯ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่นก่อนกวนในชั้นเรียน พบว่า ไม่ปรากฏว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวโดยตรง มีแต่งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว การพัฒนาการบำบัดด้วยการเล่น การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มสำหรับเด็ก และการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่นในโรงพยาบาล ดังเช่นงานวิจัยดังต่อไปนี้

กินส์เบิร์ก และคณะ (Ginsberg et al , 1978) ได้ศึกษาการบำบัดความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวแบบกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างเป็นครอบครัวที่มีบุตรวัยแรกเกิด 1 จำนวน 6 ครอบครัว ซึ่งบุตรมีพฤติกรรมการแสดงออกมากเกินไป หรือเก็บตัว โดยมีการเข้ากลุ่มเป็นเวลา 6 เดือน สัปดาห์ละ 1 ครั้งๆ ละ 1 ชั่วโมง ในแต่ละชั่วโมงแบ่งเป็น 30 นาทีสำหรับผู้ปกครอง และ 30 นาทีสำหรับการบำบัดด้วยการเล่น พบว่า พฤติกรรมของเด็ก 4 คน จากเด็ก 6 คน ได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

นิสตุล (Nystul, 1980) ศึกษาการบำบัดด้วยการเล่นตามแนวของนิสตุลเลียนโดยประยุกต์จากจิตวิทยาตามแนวคิดเอดเลอร์ มีรูปแบบการบำบัดของเอ็กซ์ลิน และข้อกำหนดของการบำบัดด้วยศิลปะ เพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าว เพิ่มความตระหนักรู้ทางปัญญา และเอื้อให้เกิดการปรับตัวระหว่างบุคคล แก่นักเรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งมีเทคนิคเบื้องต้นจากการสร้างสัมพันธภาพ (Rapport) การสนับสนุนให้กำลังใจ (Encouragement) การเข้าใจปรากฏการณ์ (Phenomenological Understanding) และการปรับเปลี่ยนทัศนคติทางสู่เป้าหมายใหม่ ผลที่ได้สนับสนุนสมมติฐาน

กู๊ดแมน (Goodman, 1976) ได้ศึกษาผลของการบำบัดแบบกลุ่มต่อการลดพฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียนของนักเรียนเกรด 7 ที่ถูกล่งมาหาคณะจิตวิทยาการปรึกษาประจำโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 7 จำนวน 9 คน ที่มีพฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียนและมีผลการเรียนต่ำ โดยนักจิตวิทยาการปรึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลและเข้ากลุ่มบำบัด พบว่าได้รับรายงานจากครูว่า นักเรียนจำนวน 7 คน มีความตระหนักในพฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียนและมีผลการเรียนดีขึ้น

กัมเมอร์ และไมริค (Gumaer and Myrick , 1974) ศึกษาผลของการบำบัดแบบกลุ่มแบบฮิดด์ผู้ปรึกษาเป็นศูนย์กลาง และใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรม เพื่อลดพฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียนและพฤติกรรมแสดงออกมากเกินไป กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาล - เกรด 6 จำนวน 25 คน ที่มีพฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียน เช่น ลุกออกจากที่นั่งโดยไม่ได้ขออนุญาต เดินออกไปนอกห้องเรียน ไม่ทำงานตามเวลาที่กำหนด และ ตี แหย่เพื่อน โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 8 คน แต่ละกลุ่มเข้าประชุมกลุ่มสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ๆ ละ 45 นาที เป็นเวลา 8 สัปดาห์ จากการรายงานผลของครูพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียนลดลงมากกว่าก่อนเข้ากลุ่ม

ฮาเวย์ และคณะ (Hayes et al, 1977) ศึกษาผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มแก่ผู้ปกครองและกลุ่มสนับสนุน (Support Group) ต่อการลดปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน

ก่อนวันในชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 5 และ 6 ที่มีปัญหาทางพฤติกรรม เช่น คอสูไม่ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ลุกออกจากที่นั่งโดยไม่ได้ขออนุญาต ออกจากห้องเรียนโดยไม่ได้ขออนุญาต นุชออกช้อนครูผู้สอน รบกวนเพื่อน และเดินภายในห้องเรียนโดยไม่ได้ขออนุญาต จากโรงเรียน 4 โรงเรียน จำนวน 92 คน สุ่มนักเรียนเป็น 8 กลุ่ม เป็นกลุ่มควบคุม 4 กลุ่ม กลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม ซึ่งได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม และกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม ซึ่งผู้ปกครองเป็นผู้ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยา กลุ่มทดลองทั้ง 4 กลุ่ม ได้เข้ากลุ่มสัปดาห์ละ 1 ครั้ง รวมระยะเวลา 12 สัปดาห์ ผลการทดลองพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเพิ่มความวิตกกังวลและการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ผู้ปกครองได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มทดลองที่นักเรียนได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โรบิน เอ็ม อับรามสัน, ลีออน ฮอฟแมน และ คริสติน เอ จอห์น (Robyn M. Abramson, Leon Hoffman and Christine A Johns, 1979) ศึกษาการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่นในเด็กที่มีปัญหาด้านอารมณ์ที่รักษาทางด้านจิตเวชในโรงพยาบาล เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ กระบวนการคิดและทักษะการมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยเด็กตอนปลายในแผนกจิตเวชของโรงพยาบาล จำนวน 3-5 คน ขึ้นกับจำนวนเด็กในหอผู้ป่วยขณะนั้น ห้องเล่นของเด็กจะประกอบไปด้วยโต๊ะกลมขนาดใหญ่ 2 ตัว และของเล่น เช่น กระจะทราย โต๊ะ น้ำ รั้วไม้ เครื่องเล่นเทพ ตึกคาชอนสัตว์ เกมปริศนา ดินเหนียว กระจะดานเกม และวัสดุที่ใช้เขียน ระยะเวลาในการประชุมกลุ่ม สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 45 นาที เป็นเวลาประมาณ 2-3 เดือน วิธีการผู้นำกลุ่มและผู้ช่วยนำกลุ่มจะอยู่ในกลุ่ม โดยผู้นำกลุ่มจะอยู่กับเด็กทั้งหมด ส่วนผู้ช่วยผู้นำกลุ่มเดินไปมาคอยสังเกตพฤติกรรมของเด็กโดยทั้งสองคนจะไม่เป็นฝ่ายริเริ่มให้เด็กเล่น เด็กจะเลือกเล่นเอง และผู้นำกลุ่มจะเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ในลักษณะเข้าไปมีส่วนร่วมหลังจากเด็กเล่นของเล่น เพื่อช่วยให้เด็กระบายสิ่งที่อยู่ในใจด้วยการแปลความหมาย และส่งเสริมพัฒนาการกระบวนการคิดและพัฒนาการด้านอารมณ์ บรรยากาศในกลุ่มจะมีลักษณะของการยอมรับ (Permissiveness) ของผู้นำกลุ่มและผู้ช่วยนำกลุ่ม และเมื่อเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวขึ้นผู้ช่วยนำกลุ่มจะดำเนินการโดย (1) สนับสนุนให้สมาชิกกลุ่มคนอื่นช่วยดูว่าเกิดอะไรขึ้น (2) สมาชิกกลุ่มแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้น (3) ช่วยกันหาวิธีการแก้ไขและวิธีการป้องกันความก้าวร้าว (4) ถ้าเกิดพฤติกรรมนั้นอีก ให้ใช้การลงโทษด้วยการแยกเด็กคนนั้นออกจากการเล่น (5) ลดการกระทำที่เด็กใช้ร่างกายทำร้ายคนอื่น ผลการศึกษาพบว่า เด็กมีความสามารถในการแสดงออกด้านภาษาดีขึ้น และพัฒนาความรู้ตัวด้านอารมณ์มากขึ้น ควบคุมตนเองได้มากขึ้น.

มาเรีย วิต้า แมนเดส เลียว (Maria Rita Mandes Leal, 1966) ศึกษาการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่นแบบวิเคราะห์ (An Analytic play Therapy Group) กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กหญิงระยะก่อนวัยรุ่นจำนวน 6 คน ซึ่งมีปัญหาในด้านการสื่อสารด้วยการใช้ภาษา และปัญหาค่านิยมความเข้าใจอารมณ์ของตนเอง วิธีการทดลองผู้ศึกษาได้จัดกลุ่มเด็กหญิงออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่หนึ่ง เป็นระยะของการเล่นที่มีกิจกรรมลักษณะเป็นสันตนาการและมีการชี้แนะถึงจุดมุ่งหมายกิจกรรม ระยะที่ 2 เป็นการแสดงออกอย่างอิสระผ่านการเล่นและศิลปะเป็นการให้เด็กได้ระบายออกถึงสิ่งที่อยู่ในใจ ระยะที่ 3 เป็นการเล่นที่มักจะมีการใช้ภาษาที่เป็นสัญลักษณ์เฉพาะ การติดตามผล ผู้ศึกษาได้ติดตามความก้าวหน้าของการเล่นในกลุ่ม ด้วยการวิเคราะห์การเล่น ระยะเวลาในการทดลอง ใช้เวลานานกันสัปดาห์ละ 1 ครั้ง จำนวน 52 ครั้ง เขาพบว่าในระยะ 2 เดือนแรกของการเล่น เด็กจะมีกิจกรรม เช่น วาดรูป เล่นดินเหนียว เล่นตุ๊กตา เล่นบทบาทพ่อแม่ที่ขัดแย้งกัน ในระยะนี้ครูของเด็กได้รายงานผลของแต่ละคนว่าเด็กดีขึ้น แต่ผู้ศึกษาได้บันทึกว่าเด็กไม่ได้อยู่ในสถานการณ์ที่มีการสื่อสารด้วยภาษาที่เป็นปัญหา และพฤติกรรมเด็กที่แสดงออกมาได้รับการบันทึกว่าเป็นลักษณะการแสดงออกที่รุนแรง การเล่นแบบเพื่อน การแสดงออกด้วยภาษาท่าทางที่เป็นลักษณะไม่ตั้งใจ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงพิจารณาเปลี่ยนกิจกรรมที่เป็นลักษณะการประคับประคองและกิจกรรมที่มีการวิเคราะห์มากขึ้น ระยะนี้เด็กหญิงจะค่อย ๆ เปลี่ยนจากพฤติกรรมที่ไม่ใช้ภาษา มาเป็นการใช้ภาษาพูดสื่อสารกันมากขึ้น โดยผู้ศึกษาจะคอยเป็นผู้เข้าไปมีส่วนร่วมแปลความหมายประโยคที่เป็นหลักในการเล่นลักษณะประคับประคองและยอมรับ

ผลการศึกษารูปว่า เด็กหญิงมีการพัฒนาภาษาคือดีขึ้น และการรายงานผลของครูต่อเด็กพบว่า เด็กแต่ละคนมีพัฒนาการของการตั้งใจเรียน การให้เหตุผลในลักษณะนามธรรม การมีความสนใจการเรียนมากขึ้น และมีการแสดงออกถึงการยอมรับในด้านการมีความรับผิดชอบ การเชื่อฟังและการนั่งตนเองมากขึ้น

เคลสบี อาร์ แคนเนล (Clesbie R. Danial, 1964) ศึกษาแนวทางสำหรับการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่น โดยมีข้อตกลงเบื้องต้นว่า การเล่นของเด็กจะเป็นไปอย่างธรรมชาติ เหมือนว่าไม่มีผู้ใหญ่อยู่ด้วย ดังนั้นการสร้างบรรยากาศในการเล่นของเด็กจะเป็นการให้เด็กเล่นด้วยตนเอง การบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่นนี้จะเป็นการให้ข้อมูลเพื่อการวินิจฉัย และเป็นการรักษาไปในขณะเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเป็นเด็กอายุ 5-12 ปี จำนวนไม่เกิน 8 คน เป็นเพศหญิงและชายปนกัน เพื่อให้มีสภาพเหมือนชีวิตประจำวันมากที่สุด เด็กแต่ละคนจะได้รับการประเมินทางด้านจิตใจ จิตเวช และด้านสังคม เพราะข้อมูลเหล่านี้จะนำมาประกอบการพิจารณาเลือกสมาชิกเข้ากลุ่มให้มีความสมดุลกันระหว่างเด็กที่อยู่ไม่นิ่งและเด็กที่ขอมตาม เด็กที่อยู่ในความ

เป็นจริงกับเด็กที่เพื่อน เด็กที่ชอบเล่นเป็นกลุ่มกับเด็กที่ชอบแยกตัว เป็นต้น และอาจมีการเตรียมเด็กก่อนเข้ากลุ่มเป็นรายบุคคลด้วย ลักษณะของห้องเล่นจะประกอบด้วย อ่างน้ำเป็นอ่างล้างมือ โต๊ะ เก้าอี้ ของเล่นประเภทเป่าได้ ตุ๊กตาและของเล่นตุ๊กตา ตุ๊กตารูปสัตว์ ของเล่นของช่างไม้ อุปกรณ์ช่างไม้ กระบะทราย รถยนต์ รถบรรทุก ดินเหนียว สมุดวาดภาพและอุปกรณ์ อุปกรณ์สร้างหรือเติมคำที่หาซื้อไป ปืนและลูกปืน หนูและลูกดอก อุปกรณ์เหล่านี้เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยให้เด็กมีกิจกรรมและเป็นการสร้างจินตนาการไปกับการเล่น ผู้นำกลุ่ม 2 คน จะเป็นผู้สังเกตการเล่นของเด็กและเข้าไปมีส่วนร่วมในการเล่นเมื่อเด็กชวน เพื่อจุดประสงค์คือ ช่วยเขาหาคำตอบในขณะที่เล่นด้วยการช่วยให้เด็กค้นหาด้วยตนเอง ในกลุ่มจะมีกติกา 2 ข้อ คือ ห้ามถามกันว่ามาอยู่ในกลุ่มทำไม และห้ามทำร้ายร่างกายกันและกัน จากการสังเกตของผู้ศึกษา พบว่าการเล่นและการพูดคุยกันของเด็กจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับ ทีวี ความฝัน เพื่อน ครอบครัว โรงเรียน โดยผู้นำกลุ่มจะไม่เน้นการพูดคุยกันของเด็กในประเด็นเหล่านี้ แต่จะปล่อยให้ไปเป็นไปตามธรรมชาติ

ผลการศึกษาพบว่า เด็กมีการแสดงออกด้านอารมณ์ผ่านการเล่น และเด็กจะเกิดความรู้ตัว (insight) ในด้านการคิด อารมณ์และพฤติกรรมทั่ว ๆ ไป

ครั้งนี้ ดันดีเสวี (2532) ได้ศึกษาผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มที่มีต่อการลดพฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียนของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล จ.อุดรธานี จำนวน 12 คน สุ่มเป็นกลุ่มทดลอง 6 คน และกลุ่มควบคุม 6 คน กลุ่มทดลองเข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มเป็นเวลา 10 วัน ติดต่อกัน วันละประมาณ 1 ชั่วโมง ผลการทดลองพบว่า พฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียนของกลุ่มทดลองลดต่ำกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่นต่อการลดพฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

สมมติฐานการวิจัย

1. ในระยะทดลอง กลุ่มทดลองที่ได้รับการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่นจะมีพฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียน ลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุม 1 ที่ได้รับการเล่นแบบกลุ่ม และกลุ่มควบคุม 2 ที่ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่ม
2. ในระยะทดลอง กลุ่มทดลองที่ได้รับการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่นจะมีพฤติกรรม

การลุกออกจากที่นั่งโดยไม่ได้รับอนุญาตจากครูผู้สอน ลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุม 1 ที่ได้รับการเล่นแบบกลุ่ม และกลุ่มควบคุม 2 ที่ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่ม

3. ในระยะทดลอง กลุ่มทดลองที่ได้รับการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่นจะมีพฤติกรรมการพูดคุยกับเพื่อน พูดสอดแทรกขณะที่ครูสอน และพูดออกเสียงคนเดียว ลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุม 1 ที่ได้รับการเล่นแบบกลุ่ม และกลุ่มควบคุม 2 ที่ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่ม

4. ในระยะทดลอง กลุ่มทดลองที่ได้รับการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่นจะมีพฤติกรรมการห้อยเพื่อน การหอกล้อกับเพื่อน เล่นสิ่งอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนในขณะนั้นลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุม 1 ที่ได้รับการเล่นแบบกลุ่ม และกลุ่มควบคุม 2 ที่ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่ม

5. ในระยะทดลอง กลุ่มทดลองที่ได้รับการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่นจะมีพฤติกรรมการทำเสียงดังลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุม 1 ที่ได้รับการเล่นแบบกลุ่ม และกลุ่มควบคุม 2 ที่ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่ม

6. ในระยะติดตามผล กลุ่มทดลองที่ได้รับการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่นจะมีพฤติกรรมก่อนวันในชั้นเรียน ลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุม 1 ที่ได้รับการเล่นแบบกลุ่ม และกลุ่มควบคุม 2 ที่ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่ม

7. ในระยะติดตามผล กลุ่มทดลองที่ได้รับการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่นจะมีพฤติกรรมการลุกออกจากที่นั่งโดยไม่ได้รับอนุญาตจากครูผู้สอน ลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุม 1 ที่ได้รับการเล่นแบบกลุ่ม และกลุ่มควบคุม 2 ที่ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่ม

8. ในระยะติดตามผล กลุ่มทดลองที่ได้รับการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่นจะมีพฤติกรรมการพูดคุยกับเพื่อน พูดสอดแทรกขณะที่ครูสอน และพูดออกเสียงคนเดียว ลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุม 1 ที่ได้รับการเล่นแบบกลุ่ม และกลุ่มควบคุม 2 ที่ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่ม

9. ในระยะติดตามผล กลุ่มทดลองที่ได้รับการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่นจะมีพฤติกรรมการห้อยเพื่อน การหอกล้อกับเพื่อน เล่นสิ่งอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนในขณะนั้นลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุม 1 ที่ได้รับการเล่นแบบกลุ่ม และกลุ่มควบคุม 2 ที่ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่ม

10. ในระยะติดตามผล กลุ่มทดลองที่ได้รับการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่นจะมีพฤติกรรมการทำเสียงดังลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุม 1 ที่ได้รับการเล่นแบบกลุ่ม และกลุ่มควบคุม 2 ที่ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่ม

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ การบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่น

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ พฤติกรรมก่อนนอนในชั้นเรียน

คำจำกัดความในการวิจัย

การบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่น หมายถึง กลุ่มเด็กที่ประกอบด้วยสมาชิกกลุ่ม จำนวน 3 คน อยู่รวมกันในห้องเล่น ซึ่งมีอุปกรณ์การเล่นชนิดต่าง ๆ เช่น ตุ๊กตาคน ตุ๊กตารูปสัตว์ประเภทต่าง ๆ ขวคนม เครื่องครัว เครื่องมือชนิดต่าง ๆ บ้านตุ๊กตา กระบะทราย สีน้ำ สีเทียน กระดาษ ฯลฯ สมาชิกจะได้รับอิสระในการเล่น โดยมีนักจิตวิทยาการปรึกษาเฝ้าอ่านวอกกลุ่มตามทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกได้มีปฏิสัมพันธ์กัน ผ่อนคลายระบายออก สำรวจปัญหา กระจำงในปัญหา ตลอดจนหาวิธีแก้ไขปัญหาของตนเองได้ สมาชิกกลุ่มจะใช้เวลาในการเข้ากลุ่มทุกวันจันทร์และวันพฤหัสบดีภายหลังโรงเรียนเลิก ครั้งละ 1 ชั่วโมง รวม 6 สัปดาห์ เป็นเวลา 12 ชั่วโมง

การเล่นเป็นกลุ่ม หมายถึง กลุ่มเด็กที่ประกอบด้วยสมาชิกกลุ่มจำนวน 3 คน อยู่รวมกันในห้องเล่น ซึ่งมีอุปกรณ์การเล่นชนิดต่าง ๆ เช่น ตุ๊กตาคน ตุ๊กตารูปสัตว์ประเภทต่าง ๆ ขวคนม เครื่องครัว เครื่องมือชนิดต่าง ๆ บ้านตุ๊กตา กระบะทราย สีน้ำ สีเทียน กระดาษ ฯลฯ สมาชิกจะได้รับอิสระในการเล่น โดยมีนักจิตวิทยาการปรึกษาเป็นเพียงผู้สังเกตเท่านั้น สมาชิกกลุ่มจะใช้เวลาในการเข้ากลุ่มทุกวันอังคารและวันศุกร์ ภายหลังโรงเรียนเลิก ครั้งละ 1 ชั่วโมง รวม 6 สัปดาห์ เป็นเวลา 12 ชั่วโมง

พฤติกรรมก่อนนอนในชั้นเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่รบกวนการเรียนการสอนในชั่วโมงเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ทำให้การเรียนการสอนไม่ราบรื่นและอาจหยุดชะงัก ซึ่งได้แก่

1. การลุกออกจากที่นั่งโดยไม่ได้รับอนุญาตจากครูผู้สอนรวมทั้งการยืน การเดิน การวิ่งอยู่ในบริเวณห้องเรียน หรือออกไปจากห้องเรียน
 2. การพูดคุยกับเพื่อน นุดสอดแทรกขณะที่ครูสอน และนุดออกเสียงคนเดี๋ย
 3. การแหย่เพื่อน การหยอกล้อกับเพื่อน หรือกระทบกระทั่งถูกส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายเพื่อน เล่นสิ่งอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนในขณะนั้น
 4. การทำเสียงดัง เช่น ผีวปาก เคาะโต๊ะ ทับโต๊ะ กระแทกสิ่งของบนโต๊ะ ฯลฯ
- การเกิดพฤติกรรมเนื่องพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง ในช่วงเวลาที่มีการสังเกต ถือว่า

เป็นการเกิดพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ห้อง 1 ห้อง 2 และห้อง 3 ของโรงเรียนวัดดอน เขตสาทร กรุงเทพมหานคร ที่สมัครใจเข้าร่วมการทดลอง จำนวน 9 คน ที่มีพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียนมากที่สุด ตามข้อมูลจากการสังเกตของผู้วิจัย
2. ระยะเวลาในการทดลองศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เวลาหลังโรงเรียนเลิกครั้งละ 1 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 2 วันต่อ 1 กลุ่ม ติดต่อกันเป็นเวลา 6 สัปดาห์ รวมกลุ่มละ 12 ครั้ง
3. สถานที่ โรงเรียนวัดดอน เขตสาทร กรุงเทพมหานคร
4. การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียน ดังที่ได้กล่าวไว้ในคำจำกัดความของการวิจัยเท่านั้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นการนำการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่นมาใช้ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษา
2. เพื่อเป็นการนำการบำบัดแบบกลุ่มด้วยการเล่นมาใช้ ลดพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียน ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. เพื่อป้องกันปัญหาที่จะแผ่ขยายไปเป็นปัญหาที่รุนแรงขึ้น
4. เพื่อช่วยให้นักเรียนที่มีพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียนได้สำรวจตนเอง และลดพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียนลง
5. เพื่อเอื้ออำนวยให้นักเรียนที่มีพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียนได้มีประสบการณ์ในการจัดการกับปัญหาทางอารมณ์ ทางสังคม และช่วยให้เขาได้พัฒนาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย